

oddelka za zgodovino Univerze v Salzburgu (*Fachbereich Geschichte der Universität Salzburg*) je imela predavanje na glavno temo zborovanja – *Kulturna dediščina – strategije upravljanja z dediščino*. Njeno predavanje z naslovom *Kulturna dediščina in vloga arhiva* je obsegalo naslednje teme: porast raziskovalnih tem o arhivu, arhiv kot kraj znanja in kulturnega spomina, digitalni preobrat in izzivi za arhive, novo zanimanje za materialnost in vlogo arhiva, arhiv kot kraj učenja in izmenjave znanja. Večer se je zaključil s pogostitvijo in animirano razpravo med stanovskimi kolegi.

Naslednji dan dopoldne so sledila tri predavanja. Ob 9. uri je imel Martin Schlemmer iz deželnega arhiva v Severnem Porenju-Vestfaliji (*Landesarchiv Nordrhein-Westfalen*) z malce provokativnim naslovom »*Unsexiest Must-have ever?*« precej interaktivno predavanje o ocenjevanju upravljanja zapisov s strani arhivov, kjer so lahko poslušalci sproti sodelovali in istočasno izpolnjevali spletno anketo prek spletne strani Mentimeter (www.menti.com), ki omogoča delo na daljavo (kar je v sedanjem času še posebej aktualno). Sodelovanje v anketi je ob ugotavljanju rezultatov sprožilo precej smeha med udeleženci. Predavanje – iz prakse za prakso – se je osredotočilo na temo priprave in svetovanja oblastem v kontekstu upravljanja digitalnih dokumentov uprave. Predavatelj je mnenja, da naj bo v ospredju interes pravočasno prepoznati in predvideti potrebe, želje, vprašanja in pomisleke uprave, ter tudi ponuditi lastne arhivske storitve brez precenjevanja lastnih možnosti in veščin. Sledila je Liane Tiefenbach (*Wiener Stadt- und Landesarchiv*) s predstavitev digitalnega vrednotenja arhivskega gradiva na primeru mesta Dunaj. Leta 2001 ustanovljena delovna skupina (*ARChE – Archivierung elektronischer Aufzeichnungen*) za pripravo rešitev v zvezi s prevzemom digitalnega gradiva dunajske mestne uprave (ELAK – elektronska dokumentacija) je pri svojem delu prišla do zaključka, da je ohranjanje digitalne dokumentacije mogoče samo s pomočjo uspešno implementiranega pisarniškega poslovanja. Predstavitev je vsebovala tako prikaz kratkega zgodovinskega razvoja upravljanja s podatki v okviru dunajskega magistrata kakor tudi predstavitev izločanja in prenosa dokumentacije iz ELAK-a v digitalni arhiv. Jakob Wührer (*Oberösterreichisches Landesarchiv*) je predstavil prve izkušnje, možnosti in tveganja v zvezi z GDPR-jem in njegovim odražanjem na prihodnje vrednotenje arhivskega gradiva. Poudaril je, da se arhivisti že dolgo časa ukvarjajo z razvojem strategij vrednotenja in njihovimi izboljšavami, ki jih sedaj prenašajo še na digitalno gradivo. Po njegovem mnenju povečana občutljivost glede varstva podatkov daje še en potreben vidik, ki arhivom omogoča ne samo uveljavljanje, temveč predvsem profiliranje.

Naši avstrijski kolegi se, tako kot mi, srečujejo z izzivi digitalizacije in varovanja osebnih podatkov, predvsem občutljive narave. Obe temi sta izzvali precej burnih odzivov na srečanjih, ki sem se jih udeležila (delavnica na temo arhivalij, ki vsebujejo občutljive osebne podatke in predavanja drugega dne) – nekaj podobnega kot na našem zborovanju v Mariboru – in jasno kaže, da bodo (bomo) še nekaj časa iskali rešitve, predvsem pa bo ta tematika dvigovala precej prahu v naših razpravah, kar pa nas ne sme odvrniti od slednjih.

mag. Hana Habjan

Študij arhivistike (prva stopnja), arhivistike in dokumentologije (druga stopnja) ter arhivskih znanosti na Visokošolski izobraževalni ustanovi Alma Mater Europaea – Evropski center Maribor

V Sloveniji in tujini nastaja vsak dan vedno več dokumentov, zato sta upravljanje le-teh in njihova dolgoročna hramba zelo pomembna. Učinkoviti

poslovni sistemi brez skrbno urejenih in ohranjenih dokumentov ter hitrega dostopa do njih ne morejo delovati. To velja tudi za sodobne arhivske ustanove. Zato je potreba po strokovnjakih s področja arhivistike in dokumentologije vedno večja. Alma Mater Europaea – Evropski center Maribor izvaja od oktobra 2019 študij arhivistike na vseh treh stopnjah. Magistrskemu študijskemu programu na drugi bolonjski stopnji (od leta 2012) in študiju arhivistike na prvi bolonjski stopnji (od 2017) se je z akreditacijo februarja 2019 pridružil tudi doktorski študij arhivskih znanosti na tretji bolonjski stopnji.

Vsi študiji se izvajajo na lokacijah v Mariboru, Ljubljani in Kopru, poleg klasičnih predavanj potekajo tudi videokonferenčna predavanja, e-srečanja in e-govorilne ure v skladu z izvedbenim načrtom pri posameznih predmetih. Na vseh treh stopnjah je poudarek na dejavnem in sprotnem študijskem delu.

Študijski program arhivistike traja tri leta. Po končanem študiju študentje pridobijo naziv diplomirana arhivistka/diplomirani arhivist. Študijski program ponuja znanja, ki so potrebna za obvladovanje arhivskega in dokumentarnega gradiva od njegovega nastanka, urejanja, vrednotenja, prevzemanja, popisovanja, dolgoročne hrambe, uporabe do arhiviranja. Pridobljena znanja omogočajo diplomantom upravljanje in celovito obvladovanje dokumentov v različnih okoljih in z različnimi informacijskimi sistemi. Kakovosten, informacijsko podprt študij arhivistike na Almi Mater Europaea – EC Maribor izvajajo visoko priznani strokovno usposobljeni predavatelji s predavanji, konzultacijami, razlagami primerov iz prakse, udeležbami na domačih in mednarodnih konferencah, v arhivskih šolah, s strokovnimi ekskurzijami in z izmenjavami študentov. Posebnost študija na Almi Mater Europea – ECM je obvezna dejavna udeležba študentov na konferencah.

Predmetnik na prvi stopnji je zelo obširen in obsega študijske obveznosti udeležbe na predavanjih, opravljanje izpitov ter izdelavo seminarskih in projektnih nalog. Študij študentje zaključijo z izdelavo diplomske naloge. V treh študijskih letih študentje poslušajo naslednja obvezna predavanja: uvod v arhivistiko, poslovna informatika, uvod v raziskovalne metode, menedžment v kulturi, zgodovina institucij, zgodovina arhivske dejavnosti, teoretične osnove arhivske znanosti, teoretične osnove dokumentologije, e-arhivi, materialno varstvo, arhivsko pravo, zakonodaja s področja upravljanja podatkov, konservacija in restavriranje arhivskega gradiva, tipologija arhivskega gradiva, upravljanje podat-

kov, popisovanje in urejanje arhivskega gradiva, metode in postopki dela z arhivskim in dokumentarnim gradivom pri ustvarjalcih. V tretjem letniku opravljajo študentje dela iz arhivske prakse in projektne naloge ter izdelajo diplomsko nalogo. Poleg obveznih predmetov lahko izbirajo tudi med izbirnimi predmeti, ki širijo njihova obzorja in omogočajo kakovostnejše delo v arhivu. Izbirni predmeti, med katerimi lahko izbirajo študentje v tretjem letniku, so naslednji: upravljanje dokumentov in model upravljanja dokumentacije pri ustvarjalcih, latinski jezik (1 in 2), pomožne arhivske vede, latinska paleografija, informacijska varnost, informacijska oprema in infrastruktura javnega e-arhiva ter njuno upravljanje, standardi s področja varnosti v elektronskem okolju, zajem in hramba e-gradiv in spremljevalnih storitev, kulturna zgodovina Slovencev, obča zgodovina novega veka, upravni postopek in inšpekcijski postopki s področja arhivskih dejavnosti. Izbor izbirnih predmetov je načrtovan tako, da omogoča povezavo med žlahtno tradicijo arhivistike v preteklosti in digitalno prihodnostjo.

Študijski program arhivistike in dokumentologije na drugi bolonjski stopnji traja dve leti. V prvi letnik magistrskega študija se lahko vpišejo kandidati, ki so končali študijske programe prve stopnje z ustreznih strokovnih področij, dosedanje študijske programe za pridobitev visoke strokovne ali univerzitetne izobrazbe z ustreznih strokovnih področij (predbolonjski študij) ali enakovredne študijske programe z drugih strokovnih področij. Ti morajo pred vpisom opraviti diferencialne izpite. Študentje po končanem programu pridobijo naziv magistra oziroma magister arhivistike in dokumentologije. Predmetnik magistrskega študija obsega naslednje predmete: teoretične osnove arhivske znanosti in arhivske etike, osnove dokumentologije, pravna država in ureditev pravnega varstva arhivskega in dokumentarnega gradiva, osnove organizacije informacij, e-arhivi in hramba digitalnega gradiva, raziskovalne metode, zgodovina arhivske dejavnosti, varstvo arhivskega in dokumentarnega gradiva. Predmetnik obveznih predmetov dopolnjuje široka paleta izbirnih predmetov: dostop do informacij, uporabniki informacijskih virov in storitev, zgodovina Evrope novega veka, informacijski marketing, elementi kartografije, izbrana poglavja s področja standardizacije na področju upravljanja dokumentov, razvoj in struktura institucij, elementi konserviranja in restavriranja arhivskega in dokumentarnega gradiva, vrednotenje arhivskega in dokumentarnega gradiva, kulturna zgodovina Slovencev, varstvo arhivskega in dokumentarnega gradiva v izrednih razmerah ter izbrana poglavja iz arhivske teorije in prakse. Alma Mater Europaea omogoči vsem študentom tudi udeležbo na mednarodni konferenci Inštituta arhivskih znanosti Trst – Maribor in udeležbo na poletni arhivski šoli v Trstu. Študentje v drugem letniku poleg seminarskih nalog izdelajo projektno nalogo in z zagovorom magistrske naloge dokončajo študij.

Študijski program doktorskega študija arhivskih znanosti je zasnovan proaktivno. Razvija obstoječa spoznanja s področja arhivske teorije in prakse in omogoča razvoj ter implementacijo znanj, rešitev, metod in postopkov, ki so potrebni za objektivno dolgoročno stabilno upravljanje že obstoječih in pričakovanih novih oblik arhivskega gradiva, ne glede na njihove pojavne oblike in okolja, v katerih nastajajo.

Medtem ko predstavljata študija na prvi in drugi stopnji novost v slovenskem prostoru, predstavlja doktorski študij arhivskih znanosti novost tudi v mednarodnem prostoru. Prvi doktorji znanosti iz arhivistike bodo imeli vsa znanja za urejanje in reševanje najodgovornejših nalog, s katerimi se srečujejo (srečujemo) ustvarjalci arhivskega gradiva. Poudarek doktorskega študija na fakulteti Alma Mater Europaea – EC Maribor je na dejavnem in sprotnem študijskem delu, na uporabi zahtevnejših znanstveno-raziskovalnih metod, na problemsko zasnovanem študiju in na individualnem študiju. Obvezni sestavni del programa so razumevanje in uporaba različnih raziskovalnih metod skozi raziskovalne projekte, znanstveno pisanje, publiciranje in predstavljanje rezultatov raziskav pred strokovno in znanstveno javnostjo.

V doktorski program študija arhivskih znanosti se lahko vpišejo diplomanti študijskih programov druge stopnje, dosedanjih študijskih predbolonjskih programov za pridobitev univerzitetne izobrazbe in za pridobitev magistrskega znanosti oziroma specializacije.

Predmetnik je sestavljen iz naslednjih predmetov: relacije arhivskih znanosti, elektronsko arhiviranje in informacijska infrastruktura, metodologije znanstvenega raziskovanja, metodologije priprave, izdelave in urejanja znanstvenega dela, raziskovalne metode v arhivistiki in izdelava dispozicije doktorske disertacije, izdelave doktorske disertacije in dveh izbirnih predmetov. Seznam izbirnih predmetov obsega naslednje predmete: dokumentni sistemi in arhiviranje, organizacijski sistemi v arhivistiki, tipologija arhivskega gradiva, temeljne pravine arhivskega prava, elementi konserviranja in restavriranja arhivskega gradiva, jeziki in spomeniki – raba, edicije in ohranjanja, glavna dejstva kulturnega razvoja slovenskega prostora, uporaba arhivskega gradiva in varovanje osebnih podatkov, hramba elektronskih dokumentov v zasebnem sektorju, raziskovanje spleta in spletne tehnologije, upravljanje tveganj pri elektronskem arhiviranju, varovanje in vzdrževanje arhivskih knjig in knjig v arhivih, viri za slovensko kulturno zgodovino, latinska epigrafika, latinska paleografija, arhivsko gradivo in pravni interes, varovanje arhivskega gradiva v vojnih in izrednih razmerah.

Temeljni cilj študijskega programa je oblikovanje diplomanta z ustreznimi kompetencami, ki jih potrebujejo ne samo ustvarjalci arhivskega gradiva v javnem in zasebnem sektorju, ampak tudi različne arhivske ustanove, ponudniki storitev in druge osebe, ki so kakor koli povezane s področji upravljanja, ohranjanja in uporabe arhivskih vsebin ter njihovih nosilcev v celotnem življenjskem ciklu. Študij v vseh študijskih programih poteka v majhnih skupinah, kjer je pretok znanja od predavatelja do študenta neposreden, predavatelji pa so vsakemu študentu dnevno dosegljivi. Kakovost študijev vseh smeri na Almi Mater Europaea pa najbolj potrjuje visoka zaposljivost diplomantov. Diplomanti magistrskega študija arhivistike in dokumentologije so se zaposlili tudi v mednarodnih arhivskih organizacijah.

Vsi trije študijski programi s področja arhivistike in dokumentologije so podrobno predstavljeni na straneh www.almamater.si. Vse študijske programe Alme Mater Europaea – ECM akreditira Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu.

Aleksander Lavrenčič